

VODNÍ PRÁCE VE SVĚTĚ

Už 15 let mám jako svého psího společníka jednoho nebo dva novofundlandské psy a skoro stejně dlouho s nimi cvičím vodní práce a vodní záchranu; posledních několik let velmi intenzivně v Klubu pracovní a zábavné kynologie (<http://www.kpzk.cz>).

Vodní práce cvičím z několika důvodů, původním je radost ze společné práce se psem při činnosti, která je neagresivní, záchranářská a která je novofundlandskému psovi vlastní. Postupem času se přidal důvod ten, že Grif má těžkou DKK (viz minulé číslo) a že mu plavání pravděpodobně zachraňuje život.

Začněme hodně zešíroka, a to vodními pracemi ve světě. K tomuto tématu jsem se dostal, když jsem hledal cviky do klubového zkušebního řádu; chtěl jsem mít co nejširší výběr zajímavých cviků - je těžké učit psy patnáct cviků pořád dokola. Dnes mám ve zkušebním řádu 36 vodních cviků, a tak se i psi, kteří s námi plavou roky, mohou učit něčemu novému. Tento zkušební řád najdete na klubových stránkách.

Systémy výcviku vodních prací se dají rozdělit na tři základní skupiny:

- 1 podpora a využití plemenných vloh jednotlivých vodních plemen,
- 2 záchranářská vodní kynologie a
- 3 myslivecké vodní práce.

Pachové práce na vodní hladině, tedy vyhledávání utonulých, mezi vodní práce nepočítám, pes se při této práci obvykle ani nenamočí. Mysliveckou kynologii také nechám bokem, neboť je mi cizí cokoli, co souvisí se zabíjením zvěře.

Jednotlivá vodní a rybářská plemena mají v jednotlivých zemích svůj specifický systém výcviku a zkušební řády. Společné mají tyto zkušební řády cviky,

kteří jsou základem výcviku: přinesení apertu či předmětu z vodní plochy, záchranu tonoucího, skoky z lodi, nějakou část obvykle zabírá poslušnost.

Jednotlivé země, plemena a jejich specifika

Mezi méně známá vodní plemena patří portugalský vodní pes a irský vodní španěl. Tato plemena, zejména portugalský vodní španěl, byla určena k práci na námořních lodích a vlohám k této práci mají přizpůsobeny zkušební řády. Obsahují cviky jako přenesení zprávy mezi dvěma loděmi, potopení do hloubky až dvou metrů pro potápějící se předmět a další. Co jinde nenajdete, je přinesení rybářské sítě, zde nahrazené lanem s plováky. I když tento cvik vypadá jednoduše, jeho provedení vyžaduje zkušeného psa, který síť vytáhne tak, aby se do ní nezapletl. Zkušební řády nejsou specifické pro jednotlivé země, pro plemeno je používán jeden ve všech zemích.

Velmi specifické zkušební řády a metodiky výcviku mají novofundlandští psi a landseeři. Toto plemeno (do roku 1978 to bylo jedno plemeno) má díky své velké početnosti a širokému rozšíření po celém světě pestrý soubor metodik výcviku a souborů cviků v jednotlivých státech.

V některých zemích je vodní výcvik s novofundlandskými psy na ryze amatérské úrovni a je velmi specifický; v Belgii jsou vodní práce spíše společenská záležitost, malá slavnost u vody. V Ruské federaci cvičí vodu nejvíce asi v Petrohradě. Mají jen několik cviků. „Petrohrad není Miami,“ psala kamarád-

ka, a tedy necvičí, když má voda méně než 10°C, což je bohužel po velkou část roku. Asi nejzvláštnějším cvikem je samostatná záchrana figuranta bez účasti a povelu psodva. Cvik probíhá tak, že pes sedí samostatně na břehu a ve vodě je několik figurantů. Najednou se začne jeden z figurantů topit. Pes samostatně zareaguje, doplave k tonoucímu, ten se zachytí za záchraný kruh, který má pes přivázaný šňůrou k obojku. Loni přešli Rusové na německý model, ke kterému se přiklání i Poláci.

Německo

Německý novofundlandský klub má také svůj zkušební řád, ten má asi nejvíce stupňů, jeden speciální i pro štěňata. Zajímavým cvikem je zde záchrana osoby zpod převrácené lodi. Metodika výcviku zde začíná již od štěňat, je dobře zaměřena na přirozené instinkty (nejen novofundlandských psů). Výcvik vrcholí každý rok na podzim Admirálským pohárem a je zaměřen spíše sportovně.

Záchranářská vodní kynologie je postavena ve zkušebních řádech obvykle jako doplněk či přívěšek ostatních záchranářských disciplín a často je poznat, že zkušební řády byly napsány bez znalosti problematiky, jenom např. v Německu se dají najít desítky různých variant. Výjimkou je zkušební řád IRO a z něho odvozené národní zkušební řády. Podle zkušebního řádu IRO trénují skupiny zejména v Evropě.

U.S.A.

Spojené státy americké jako jedna ze zemí, kde je novofundlandský pes velmi rozšířen, mají specifický zkušební řád, kde jsou základními cviky vytažení předmětů, záchrana tonoucích a přinášení předmětů. Zkušební řád také obsahuje vytažení potápějícího se předmětu, přenesení lana od jedné lodi ke druhé a přinesení záchraného prostředku tonoucímu. Vodní práce s novofundlandcany se cvičí v USA už

desítky let, jejich výcvik je organizován jako součást aktivit Newfoundland Club of America (<http://www.ncanews.org>), tedy organizace zaštiťující chov tohoto plemene v USA.

Francie

Tradiční zemí, kde jsou novofundlandci využíváni pro vodní záchranu na moři, je Francie. Zde je výcvik organizován soukromě a podporován státem, a je to na výsledcích znát. Výcvik je na poloprofesionální úrovni a je zaměřen i na fyzickou výkonnost psa - na instruktážních videích předvádějí novofundlandští psi skok z člunu jedoucího plnou rychlostí nebo skok z mola z výšky přes deset metrů. Výcvik je organizován pod chovatelským klubem, jednotlivých místních skupin jsou desítky a jsou velmi aktivní. Z francouzského modelu vychází i občasné pokusy organizovat vodní práce na Slovensku.

Itálie

Asi nejdál ve využití novofundlandských psů pro vodní práce a záchranu je Itálie. Tady vysloužilý důstojník speciálních jednotek založil organizaci SISC (Scuola Italiana Cani Salvataggio - <http://www.canisalvataggio.it>) s masivní podporou státu jako součást civilní ochrany. Tato organizace je určena pro záchranu na moři. Vedle novofundlandských psů jsou zde i retrievři a další plemena. Ti, kdo tvrdí, že Italové využívají psy hlavně jako „motor“ pro práci na moři, mají pravdu jen částečně. Minimálně dva prvky při výcviku jsme se od Italů naučili, a to delfiní plavání, které je

pro psa ve spolupráci s psodovem méně zatěžující, a druhou věcí jsou postroje. Ty dokázali Italové dovést na ideální kvalitu - více v některém z příštích čísel, můžete se těšit na článek o pomůckách pro vodní záchranu. U Italů také oceňuji, kam dokázali dovést psychickou i fyzickou odolnost psů; cviků mají psi celkem málo, ale skoky z lodi a z vrtulníku jsou samozřejmě součástí výcviku.

Rakousko

Co se týká záchranářské vodní kynologie, jednoznačně jsou na špici Rakušané, a to skupina HWR z Korneuburgu u Vídně (<http://www.hundewasserrettung.at>). Cvičím s HWR občas už asi sedm let, velmi mnoho jsem se od nich naučil a velmi si vážím i jejich metodiky. Když jsem před sedmi lety hledal, kdo by mne naučil u vody něco nového, byli Rakušané první volbou a čas ukázal, že správnou. Výcvik formou pouze pozitivní motivace, na základě přirozených instinktů psa bavit mě i Grifa a když Grif poprvé udělal cvik odnesení záchraného prostředku k tonoucímu, byl jsem na něj velmi hrdý.

A co Česká republika?

SZBK si prosadila vlastní verzi Národního zkušebního řádu, kde je ne zcela vhodně smíchána práce záchranářská a práce pachová. Každá se hodí pro jiné plemeno a i některé cviky nemají moc logiku. Část poslušnosti je zbytečně nabujelá - nechápu, proč by se měl vodní záchranář umět plazit!? Další „zvláštností“ je u českých záchranářů to, že na rozdíl od jiných zemí, kde zkušeb-

ní řád IRO platí, musí čeští psi začínat zkouškou RH-E. Jinde platí možnost si vybrat, tedy jít přímo na odbornou zkoušku prvního stupně. Nikdy mi nikdo nebyl schopen vysvětlit logiku tohoto rozhodnutí.

Zkušební řád IRO má pro vodu tři základní skupiny cviků: **poslušnost zhruba na úrovni BH, cviky pro prokázání předpokladů**, tedy nástup do lodi a výstup z ní, plavbu na surfařském prkně, přenesení psa s předáním a **ovladatelnost na vzdálenost** - tedy využití povelů „vlevo“ a „vpravo“. Odborné cviky se liší podle úrovní, tedy v základní úrovni vytažení apertu hozeného psodovem, apertu hozeného z jedoucí lodi, vytažení surfaře na surfařském prkně a jako první ze složitých cviků přenesení lana ze břehu k surfaři na surfu. V dalších úrovních zkoušek jsou cviky náročnější.

Proč jsem tedy, když je plno zkušebních řádů, sestavil pro klub vlastní? Hlavním důvodem bylo, že cílem Klubu pracovní a zábavné kynologie není posbírat co nejvíce psích zkoušek. Hlavním cílem je co největší radost ze spolupráce psa a člověka. Naprostá většina našich psů dělá rychle pokroky, úspěšnost cviků je přes 95%, takže jsem chtěl mít širokou paletu cviků tak, aby se dalo pořád postupovat někam dál.

V dalším díle se podíváme mimo jiné na využití vodních záchranářských psů v praxi. ■

Text: Ing. Pavel Bradáč
Foto: Ing. Pavel Bradáč
a Květa Halfarová

